

Handläggare
Åström Sinisalo Tobias

Datum
2017-01-18

Diarienummer
AMN-2017-0002

Arbetsmarknadsnämnden

Uppföljning ekonomiskt bistånd

Förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämnden föreslås besluta

att lägga informationen till handlingarna.

Sammanfattning

I bilaga 1 (Uppföljning ekonomiskt bistånd 201612) redovisas antal hushåll, orsaker till och kostnader för ekonomiskt bistånd.

Kostnaderna totalt för utbetalt ekonomiskt bistånd har ökat 2016 jämfört med 2015. Främst är det kostnaderna för försörjningsstöd flykting som har ökat pga ett ökat antal nyanlända till kommunen.

Antalet unika hushåll med försörjningsstöd (ej flykting) är färre 2016 än 2015 och det var i genomsnitt färre hushåll per månad med försörjningsstöd (ej flykting) än 2015. Det förbättrade läget på arbetsmarknaden har lett till ett lägre antal nya hushåll. Antalet unika barnfamiljer med försörjningsstöd (ej flykting) har minskat med ca 30 hushåll 2016 jämfört med 2015. Genomsnittskostnaden per månad och hushåll för utbetalt försörjningsstöd (ej flykting) har totalt sätt ökat 2016 jämfört med 2015.

Antalet unika hushåll med försörjningsstöd flykting är nästan 500 fler 2016 än 2015 beroende på flyktingströmmarna i världen. Genomsnittskostnaden per månad och hushåll för utbetalt försörjningsstöd flykting har minskat något under 2016 med anledning av att större andel ingår i etableringsuppdraget än tidigare och att de därmed får etableringsersättning.

Antalet hushåll med långvarigt och mycket långvarigt ekonomiskt bistånd fortsatte öka under 2016. Uppsala har inte fler personer med långvarigt och mycket långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med andra liknande kommuner.

Arbetsmarknadsförvaltningen

Lena Winterbom
Direktör

Handläggare
Tobias Åström Sinisalo

Datum
2017-01-16

Diarienummer
AMN-2017-0002

Uppföljning av ekonomiskt bistånd¹ per december 2016

Kostnaderna totalt för utbetalt ekonomiskt bistånd har ökat 2016 jämfört med 2015. Främst är det kostnaderna för försörjningsstöd flykting som har ökat pga ett ökat antal nyanlända till kommunen.

Antalet unika hushåll med försörjningsstöd (ej flykting) är färre 2016 än 2015 och det var i genomsnitt färre hushåll per månad med försörjningsstöd (ej flykting) än 2015. Det förbättrade läget på arbetsmarknaden har lett till ett lägre antal nya hushåll. Antalet unika barnfamiljer med försörjningsstöd (ej flykting) har minskat med ca 30 hushåll 2016 jämfört med 2015. Genomsnittskostnaden per månad och hushåll för utbetalt försörjningsstöd (ej flykting) har totalt sätt ökat 2016 jämfört med 2015.

Antalet unika hushåll med försörjningsstöd flykting är nästan 500 fler 2016 än 2015 beroende på flyktingströmmarna i världen. Genomsnittskostnaden per månad och hushåll för utbetalt försörjningsstöd flykting har minskat något under 2016 med anledning av att större andel ingår i etableringsuppdraget än tidigare och att de därmed får etableringsersättning.

Antalet hushåll med långvarigt och mycket långvarigt ekonomiskt bistånd fortsatte öka under 2016. Uppsala har inte fler personer med långvarigt och mycket långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med andra kommuner.

I denna rapport så finns det diagram som visar ett genomsnittsindeks för andra kommuner för att få en uppfattning om Uppsala kommuns resultat jämfört med andra jämförbara kommuner. Genomsnittsindeks bygger på genomsnittet för sju andra kommuner som utifrån Uppsala ingår i jämförelsegruppen Liknande kommuner IFO (Individ och familjeomsorg) som är framtagen av Kommun- och landstingsdatabasen (Kolada). Jämförelsegruppen består av de kommuner som mest liknar Uppsala utifrån strukturårsjusterad standardkostnad för IFO samt befolkningsstorlek. Standardkostnad är ett statistiskt mått på den förväntade kostnaden för verksamheten utifrån strukturella faktorer vid en genomsnittlig effektivitets- och ambitionsnivå. I jämförelsegruppen ingår Linköping, Örebro, Västerås, Jönköping, Borås, Helsingborg och Huddinge.

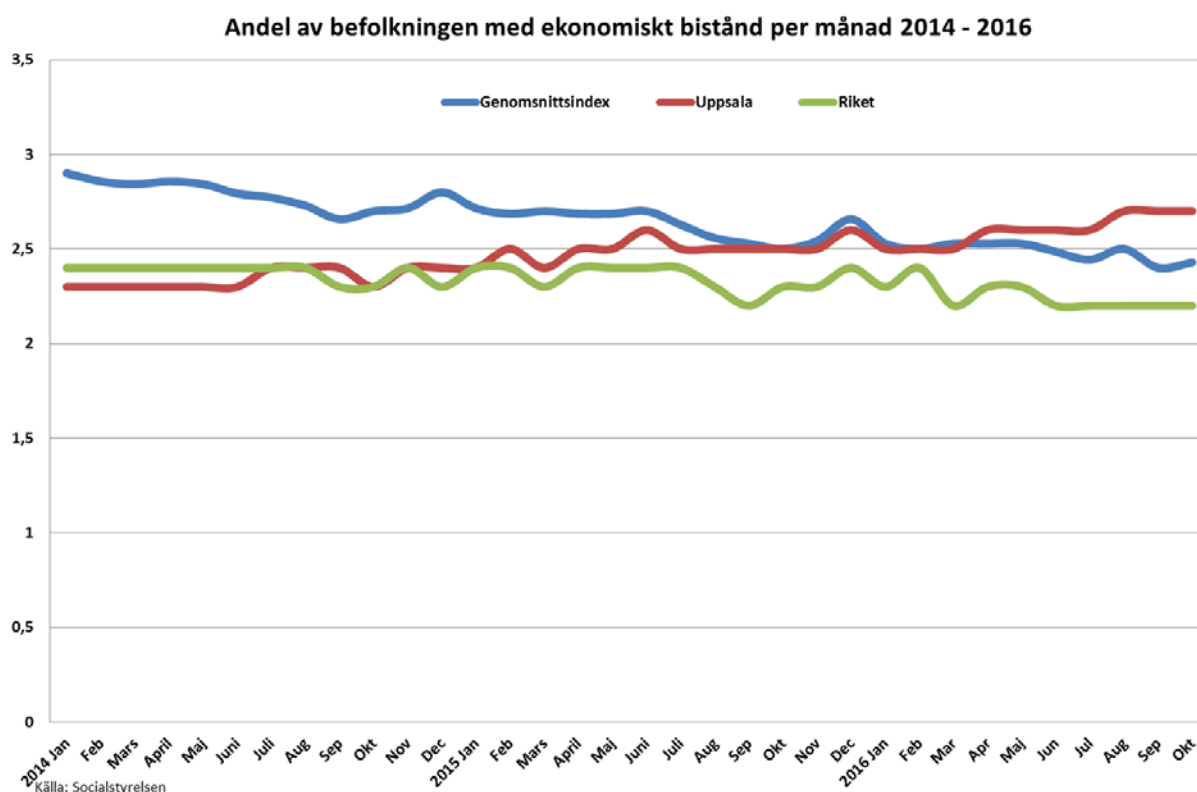
Antal hushåll som får ekonomiskt bistånd som presenteras i denna månadsrapport är hämtad från registerutdrag ur verksamhetens handläggarssystem ProCapita. De hushåll som rapporteras är hushåll som fått en utbetalning av ekonomiskt bistånd den månad redovisningen avser. Hushåll som får avslag eller inte lämnat in ansökan om ekonomiskt

¹ Med ekonomiskt bistånd avses försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd till livsföring i övrigt, flyktingar inkluderat.

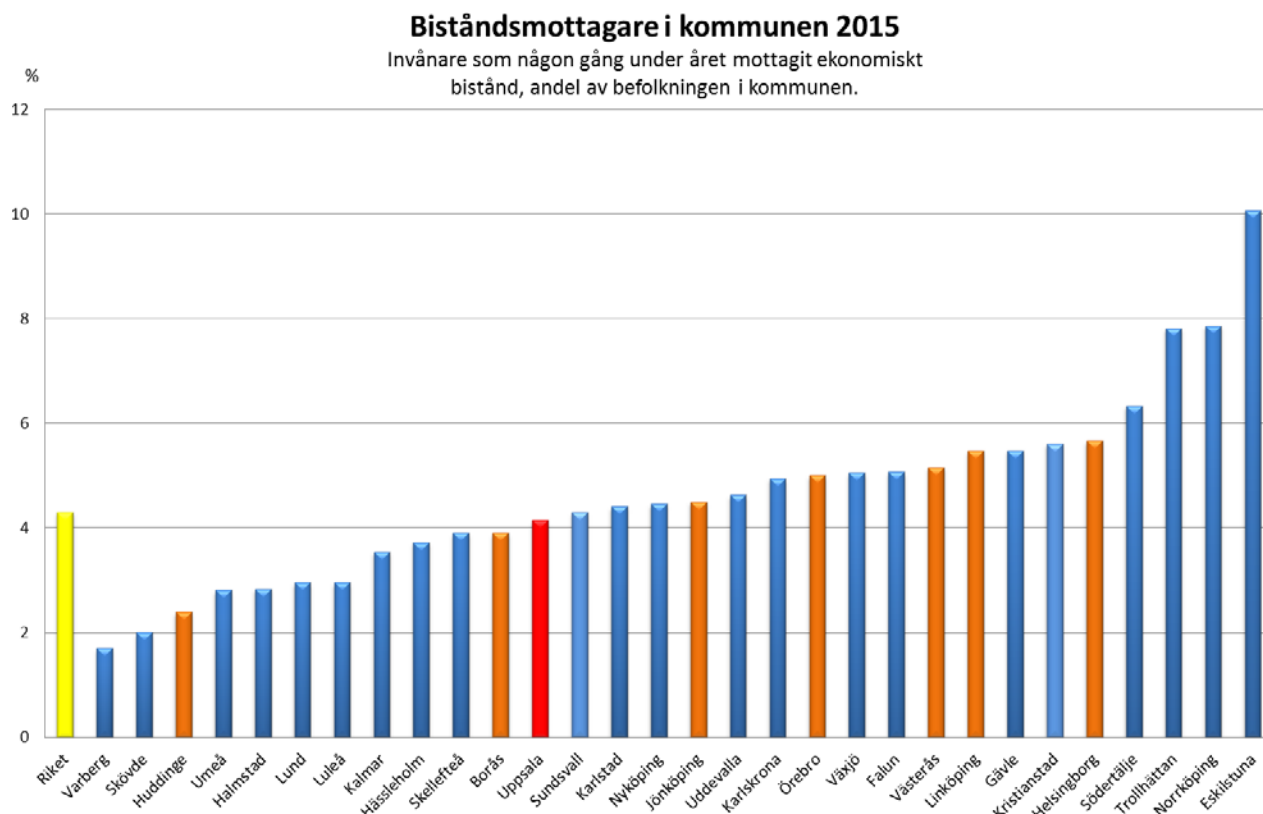
bistånd den aktuella månaden är inte inräknade. Observera att uppgifter för kostnad och antal hushåll för den senaste månaden är preliminära. Siffrorna justeras vid nästa månadsrapport. Det finns även två diagram som illustrerar antal hushåll med insatsen ekonomiskt bistånd. I insatsen ekonomiskt bistånd ingår inte bara hushåll som får en utbetalning av ekonomiskt bistånd utan även hushåll som t ex får avslag eller inte lämnat in ansökan den aktuella månaden men gjort det tidigare och det finns ett öppet ärende. I dessa ärenden ingår mer eller mindre omfattande handläggning. Det finns ytterligare ärenden som innebär handläggning som inte ingår i insatsen ekonomiskt bistånd t ex hushåll vid inledande faser vid en förstagångsansökan.

Kostnaderna totalt för utbetalt ekonomiskt bistånd 2016 är högre än för 2016. Det är kostnaderna för försörjningsstöd flykting som är klart högre 2016.

Sedan början av 2015 har Uppsala haft en högre andel av befolkningen med ekonomiskt bistånd per månad jämfört med andra liknande kommuner. Det kan dock skilja sig per helår.



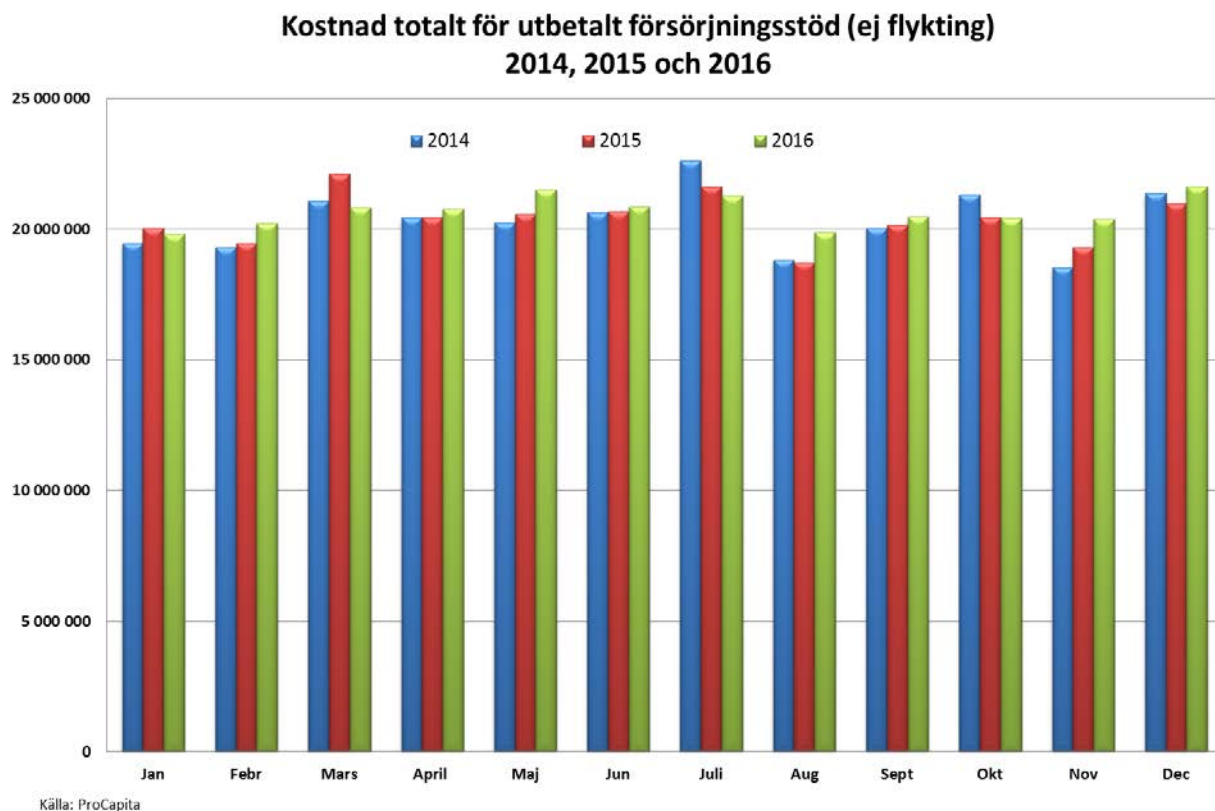
Det kan dock skilja sig per helår vilket nedanstående diagram visar.



En förklaring till detta att Uppsala har en stor andel som har långvarigt ekonomiskt bistånd vilket gör att antal personer per år inte blir så många jämfört med en kommun där en större andel har ekonomiskt bistånd få månader per år.

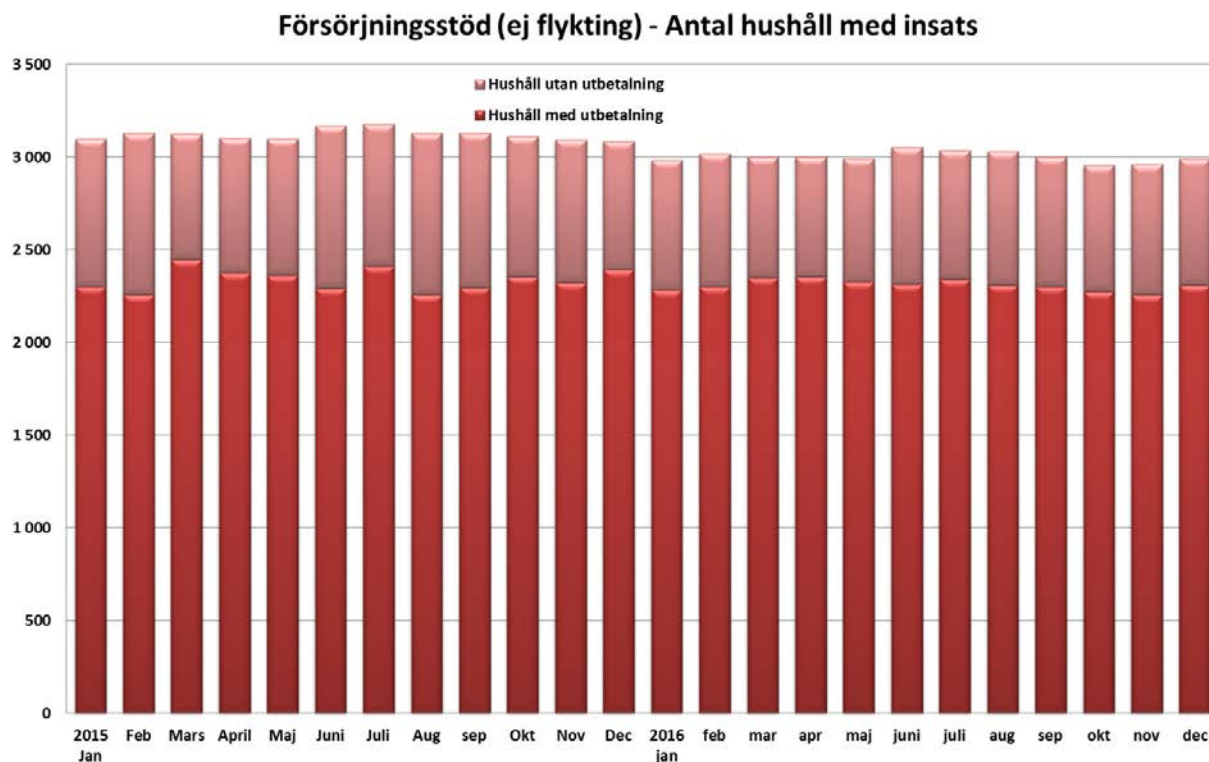
Försörjningsstöd (ej flykting)

Kostnaden för försörjningsstöd (ej flykting) var högre december 2016 jämfört med både december 2015 och november 2016. Kostnader för utbetalt försörjningsstöd brukar generellt vara högt i december. Vanligtvis så räknas riksnormen upp varje år nationellt i samband med årsskiftet utifrån bl a höjning av konsumentprisindex och omräkning av kostnader för barn. Riksnormen har räknats upp 2016 vilket har lett till direkta kostnadsökningar jämfört med året innan. En mindre höjning av riksnormen förväntas 2017.



Den genomsnittliga kostnaden per hushåll och månad uppgår till ca 8 950 kr vilket är en ökning med ca 250 kr per hushåll jämfört med 2014 och 2015. Delförklaringar till detta är höjda bostadskostnader, höjning av riksnorm, höjning av kostnader för busskort och att fler har ekonomiskt bistånd pga av ohälsa utan ersättning från Försäkringskassan.

Antal hushåll med insats ekonomiskt bistånd ger en uppfattning om hur många ärenden som verksamheten handlägger.

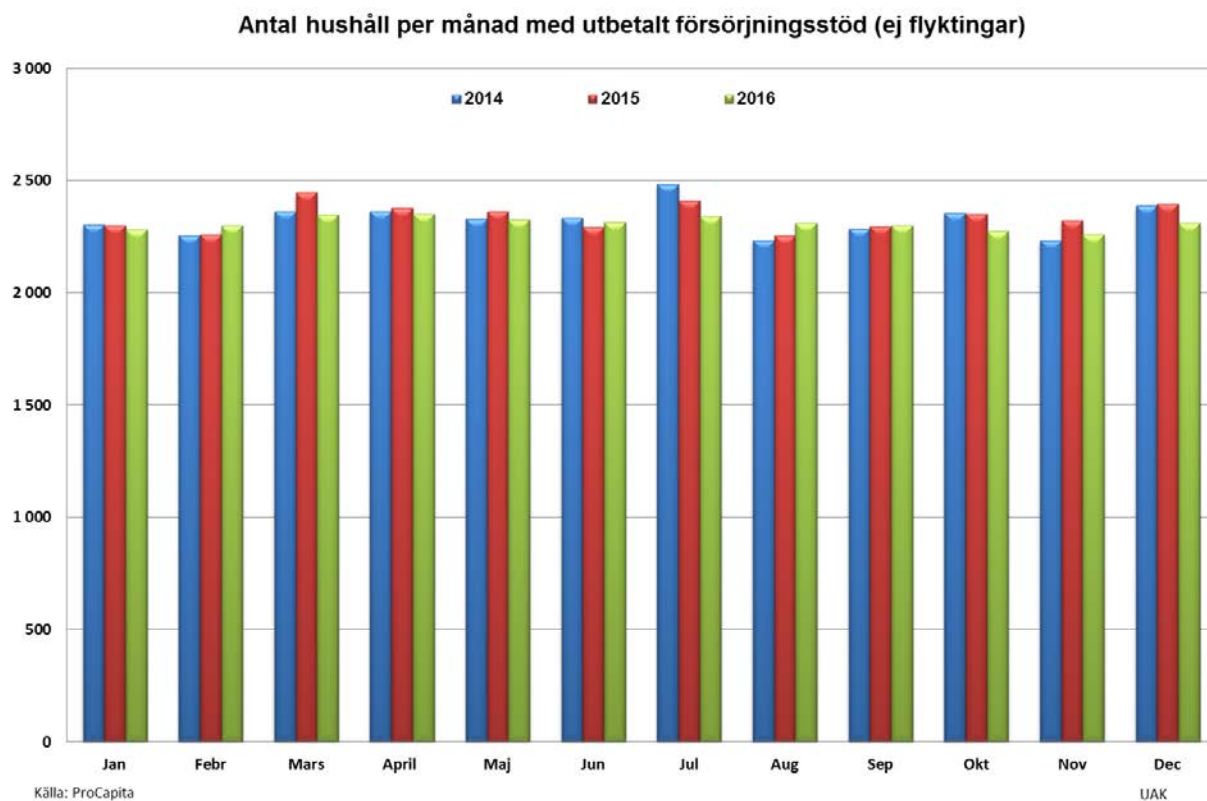


Det är i genomsnitt färre antal insatser med försörjningsstöd (ej flykting) per månad jämfört med förra året och antalet har minskat under året.

Antalet nya insatser har minskat 2016 jämfört med 2014 och 2015. Speciellt ansökningar om ekonomiskt bistånd från ensamstående män har minskat. Gällande inflöde av barnfamiljer så är det relativt oförändrat. Mottagningsenheten är den enhet som har de första kontakterna med personer som avser ansöka om ekonomiskt bistånd. Det är färre hushåll (ej flykting) som kontaktar Mottagningsenhet för nyansökan av ekonomiskt bistånd. Det är ett stort antal hushåll som kontaktar Mottagningsenheten som avser att ansöka om ekonomiskt bistånd som aldrig leder till ett ansökningsärende.

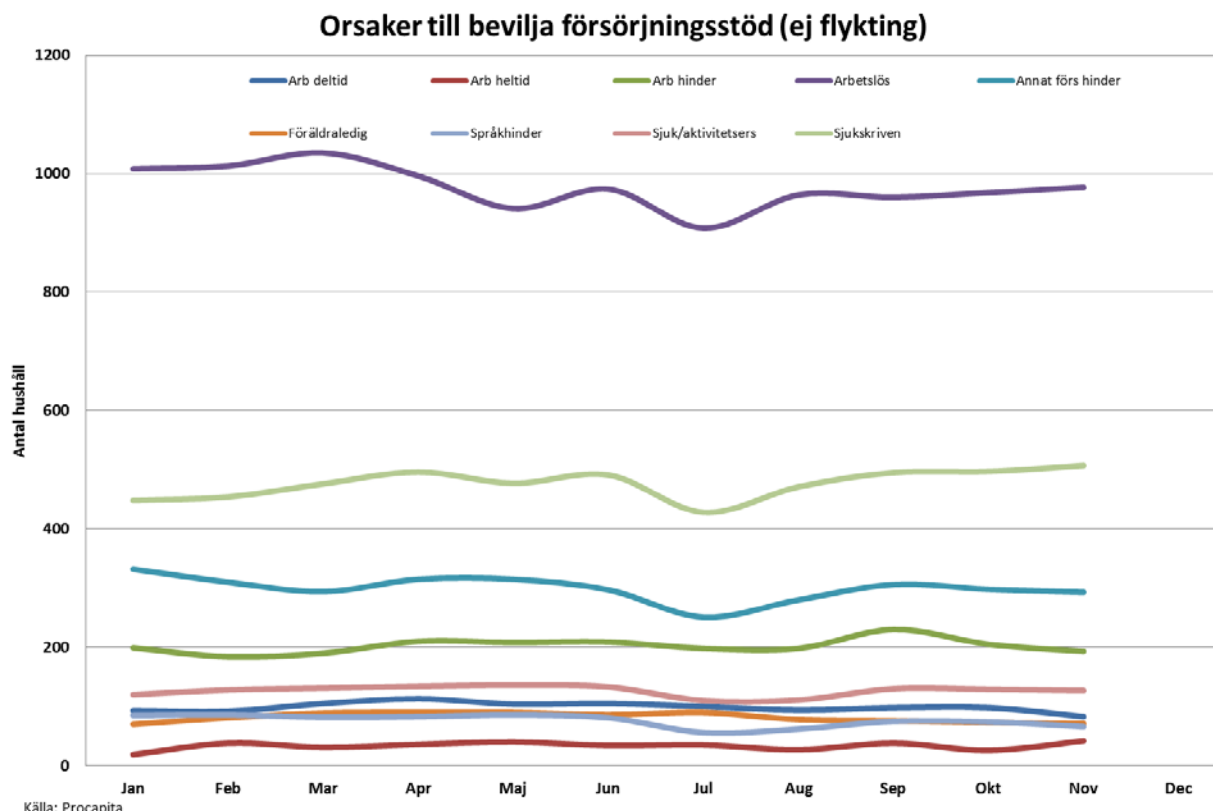
Antalet avslutade insatser har minskat 2016 jämfört med 2015. Speciellt är det färre kvinnor som avslutas under 2016. Gällande andel avslutade insatser för barnfamiljer så är den i paritet med det totala antal minskade avslut 2016 jämfört med 2015.

Antalet hushåll i behov av försörjningsstöd (ej flykting) i genomsnitt per månad var lägre (ca 30 hushåll) 2016 än 2017 och är tillbaka på samma nivå som tidigare under 2010-talet. Senast det var betydligt lägre än 2016 var 2009. Antal hushåll i december 2016 uppgick till ca 2 300 hushåll och det är klart färre än december 2015.



Under 2016 var det ca 150 unika hushåll färre med försörjningsstöd (ej flykting) jämfört med 2015. Andelen män med försörjningsstöd har minskat medan kvinnorna har ökat, detta beror bl a på att inflödet av män som ansöker minskade 2016 jämfört med 2015.

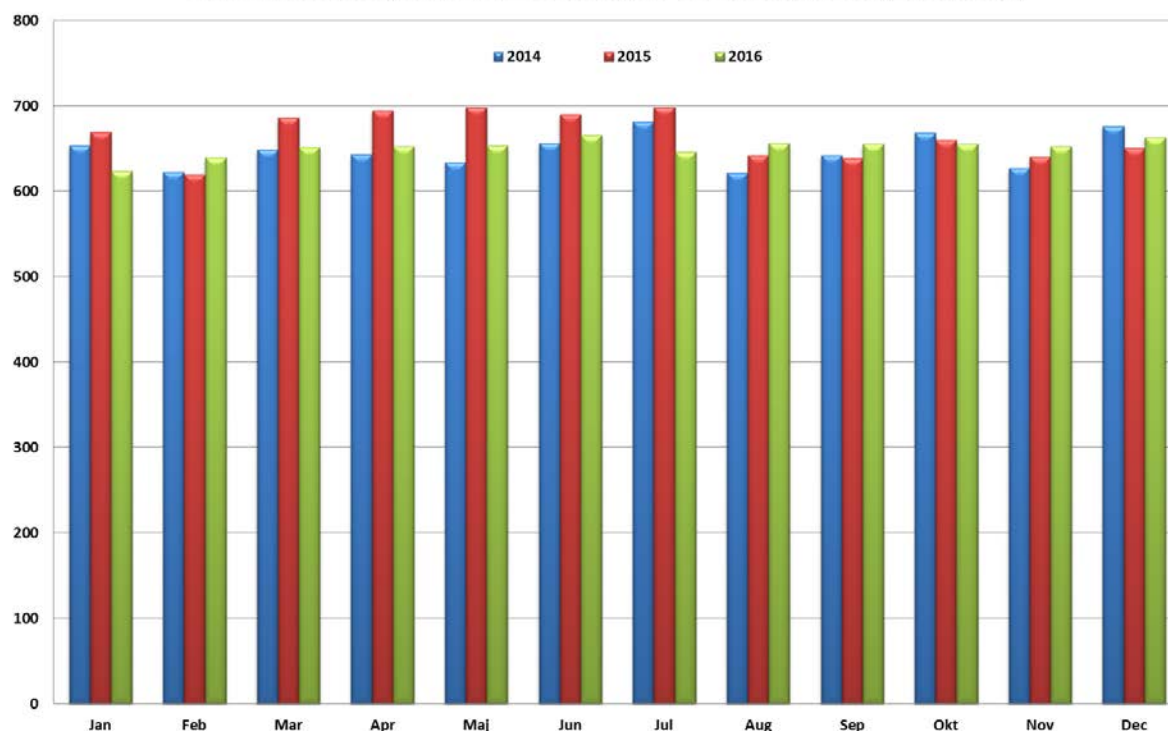
Den vanligaste orsaken till utbetalt ekonomiskt bistånd är arbetslöshet. De allra flesta som har ekonomiskt bistånd med orsaken arbetslöshet är i någon slags insats, antingen via kommunens arbetsmarknadsverksamhet eller via Arbetsförmedling. Det har skett en ökning av antalet hushåll som får försörjningsstöd (ej flykting) pga ohälsa under året.



Den vanligaste orsaken, vilket motsvarar över hälften, till ekonomiskt bistånd hos unga i åldern 18-24 år är arbetslöshet. Efter arbetslöshet är arbetshinder samt annat försörjningshinder de mest förekommande orsakerna under 2016.

Att belysa barnperspektivet inom verksamhet med ekonomiskt bistånd är angeläget. Att inte ha samma ekonomiska förutsättningar som andra barn kan innebära att barnet måste avstå från sådant som kamraterna tar för givet. Ekonomisk utsatthet kan påverka annat som har betydelse för barns möjligheter att utvecklas och styra över sina egna liv, så som skolresultat, hälsa och trygghet. Barn som lever i familjer med långvarigt ekonomiskt bistånd löper även en större risk att själva som vuxna bli beroende av ekonomiskt bistånd. Föräldrar är viktiga som förebilder för sina barn. Därför är det viktigt att prioritera barnfamiljer när det gäller stöd och insatser som leder till arbete eller utbildning och egen försörjning. I alla utredningar i rätten till försörjningsstöd där barn är involverade ska det finnas en kort barnkonsekvensanalys, särskild hänsyn tas ofta till barnperspektivet i beslut. En enhet inom avdelningen som handlägger ekonomiskt bistånd specialiserar sig på och utvecklar en djupare kunskap kring barn och unga. Under sommaren 2016 har barnfamiljer med behov av extra stöd för att bli självförsörjande plockats ut, ett intensivt arbete pågår kring dessa. Under hösten startade även ett familjeprojekt för att ytterligare prioritera att föräldrarna kommer ut i egen försörjning. Antalet unika barnfamiljer med försörjningsstöd (ej flykting) har minskat med ca 30 hushåll 2016 jämfört med 2015. Även det genomsnittliga antalet barnfamiljer per månad har minskat.

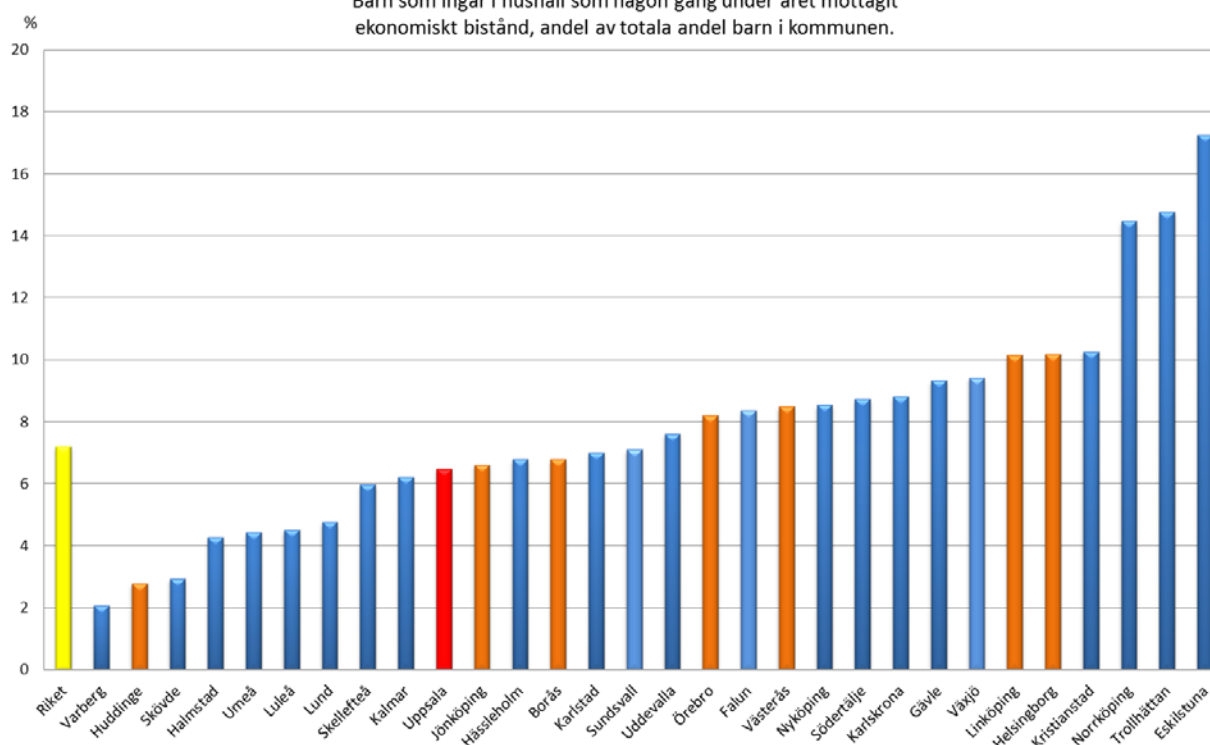
Antal barnfamiljer med utbetalning av försörjningsstöd (ej flykting)



Jämfört med många liknade kommuner är det en liten andel av barnen i kommunen som bor i hushåll med ekonomiskt bistånd vilket framgår i diagrammet från 2015 nedan.

Barn i familjer med ekonomiskt bistånd 2015

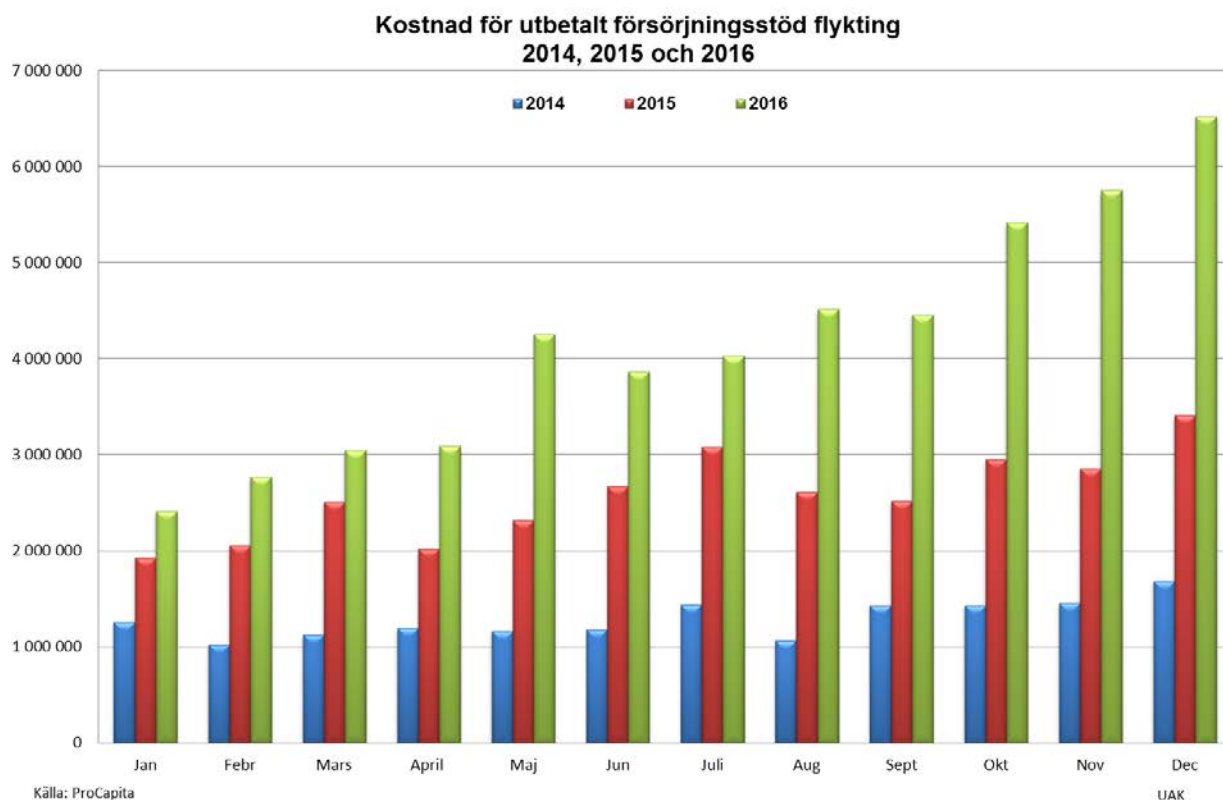
Barn som ingår i hushåll som någon gång under året mottagit ekonomiskt bistånd, andel av totala andel barn i kommunen.



Det är även en liten andel av 18-24 åringarna i Uppsala som har ekonomiskt bistånd. Andelen har även minskat de senaste åren.

Försörjningsstöd flykting

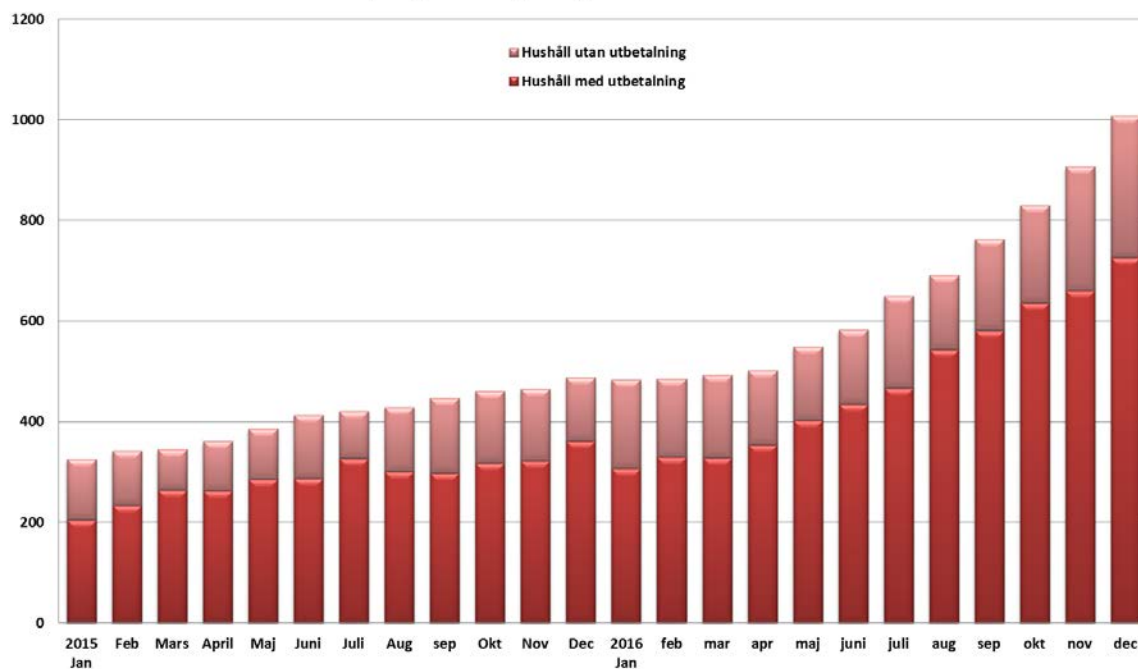
Kostnaderna för utbetalt försörjningsstöd flykting har ökat sedan hösten 2014. Kostnader för utbetalt försörjningsstöd flykting påverkas bl a av flyktingsströmmar i världen och hur snabbt personerna får etableringsersättning. Under 2016 har ett stort antal flyktingar från Syrien, Eritrea och Afghanistan kommit till Uppsala. Kostnader per hushåll och månad är något lägre 2016 än 2015. Många av personerna ingår i etableringsreformen och då är försörjningsstödet främst en komplettering till etableringsersättningen från Försäkringskassan. Kommunen får statsbidrag för varje flykting som kommunen tar emot.



Den genomsnittliga kostnaden per hushåll och månad uppgår till ca 8 700 kr vilket är 250 kr lägre än för 2015.

Den stora ökningen med hushåll med försörjningsstöd flykting ger fler antal insatser med ekonomiskt bistånd.

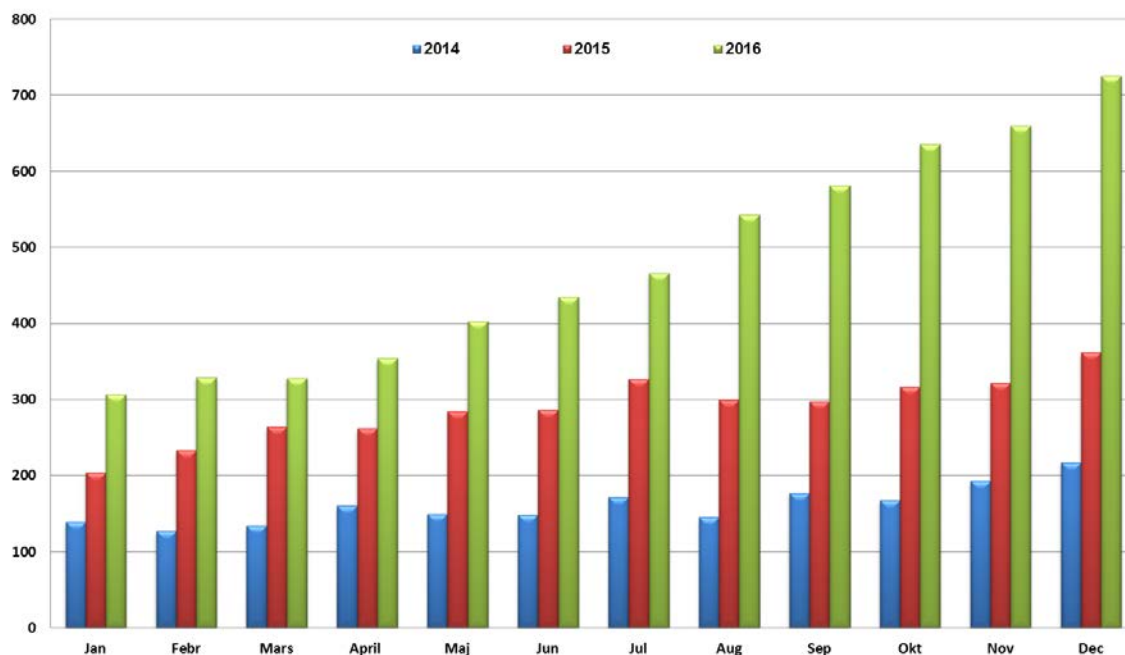
Försörjningsstöd flykting - antal hushåll med insats



Källa: Procatipa

Antalet hushåll med försörjningsstöd flykting i januari 2016 var drygt 300 och i december var det över 700. Det har alltså skett en stor ökning av antal hushåll. Under 2016 var det ca 450 unika hushåll fler med försörjningsstöd flykting jämfört med 2015. Ungefär 40 är kvinnor vilket är lika som 2015. Andelen barnfamiljer (ca 30 %) har minskat något jämfört med 2015.

Antal hushåll med utbetalt försörjningsstöd flykting



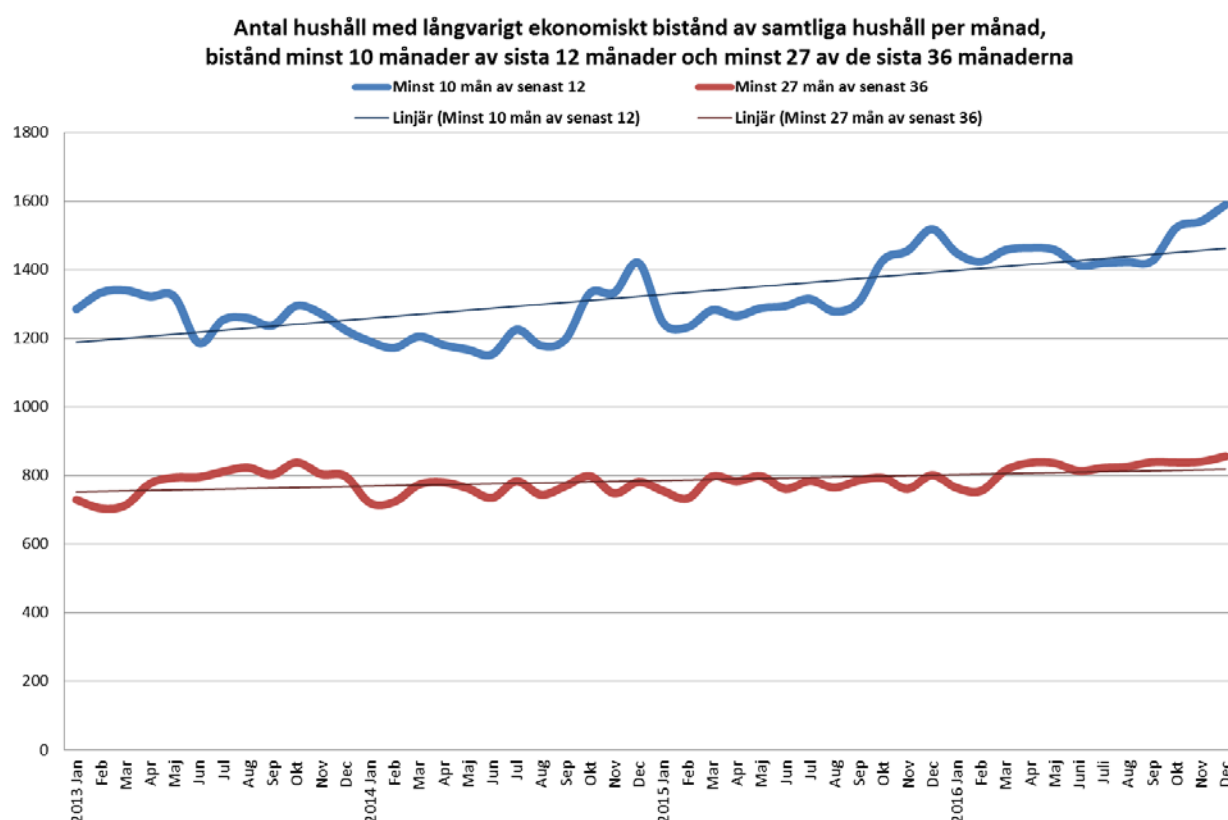
Källa: ProCapita

UAK

Den vanligaste orsaken till försörjningsstöd flykting är arbetslöshet (90 %) och nästan alla av dessa har insats inom etableringsreformen. De vanligaste orsakerna för resterande 10 procent är föräldraledighet eller studier.

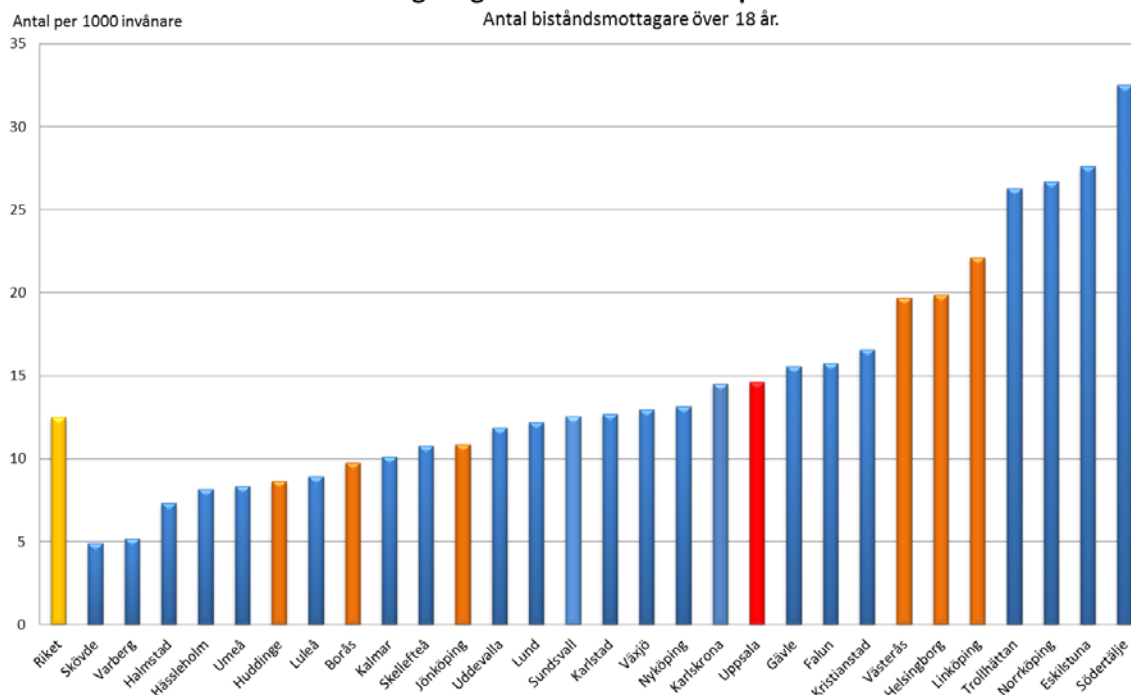
Långvariga biståndsmottagare

Lagstiftaren har gett socialtjänsten som huvuduppgift att hjälpa den enskilde så han eller hon kan klara sig utan ekonomiskt bistånd. Personer med försörjningsproblem ska snabbt och effektivt få stöd att uppnå varaktig självförsörjning. Det finns studier som visar att långvarigt biståndsmottagande i sig kan vara en riskfaktor genom att det kan förstärka utanförskap och försämra möjligheten att få fast förankring på arbetsmarknaden. Uppsala har en stor andel långvariga biståndsmottagare. Uppsala står inför utmaningen att sänka andelen långvariga biståndsmottagare.



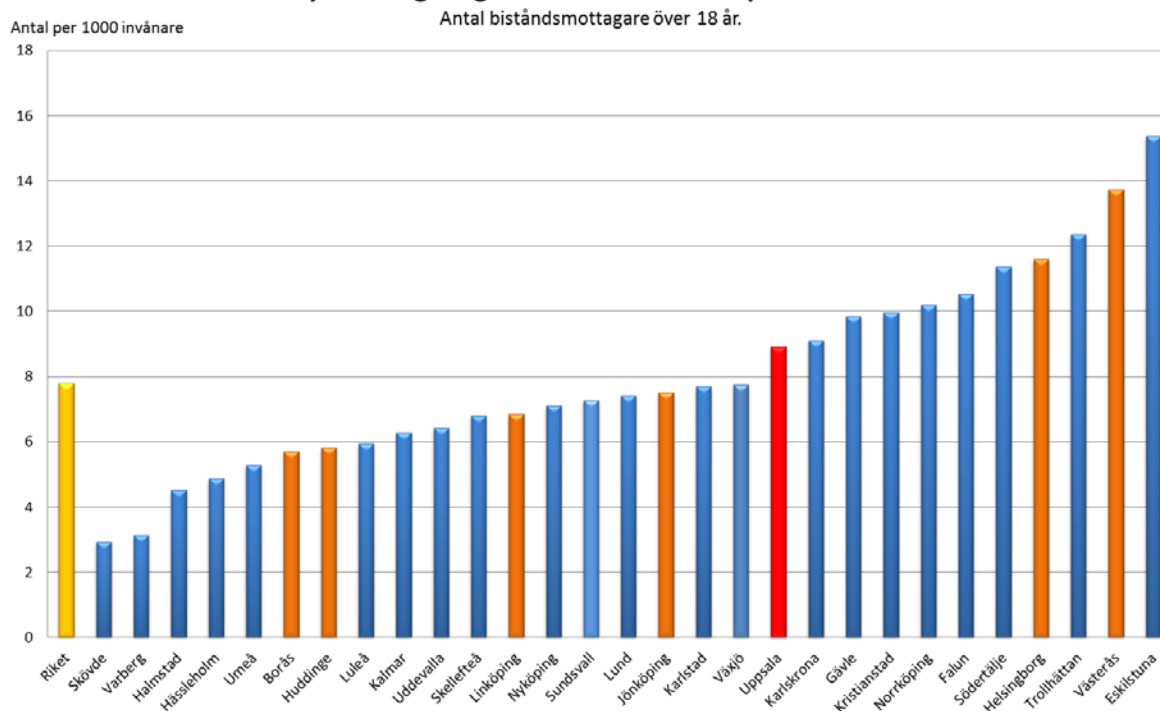
Diagrammet ovan illustrerar antal hushåll som fått ekonomiskt bistånd minst 10 av de sista 12 månaderna samt minst 27 av de sista 36 månaderna utifrån att hushållet beviljades bistånd den månad som månaden visar på grafen. Trendlinjen visar en ökning av hushåll med långvarigt biståndsmottagande mellan december 2015 och december 2016. Antalet tenderar att gå upp i slutet på året för att sedan minska under våren. Nedanstående diagram visar att Uppsala inte har ovanligt många vuxna personer i sin befolkning med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med andra kommuner.

Antal med långvarigt ekonomiskt bistånd per 1000 invånare 2015



Antal hushåll med ekonomiskt bistånd minst 27 av de sista 36 månaderna förändras marginellt från månad till månad men viss ökning över tid går att urskönja. Nedanstående diagram från 2015 visar att Uppsala inte utmärker sig från andra kommuner gällande antal vuxna personer i sin befolkning med mycket långvarigt ekonomiskt bistånd.

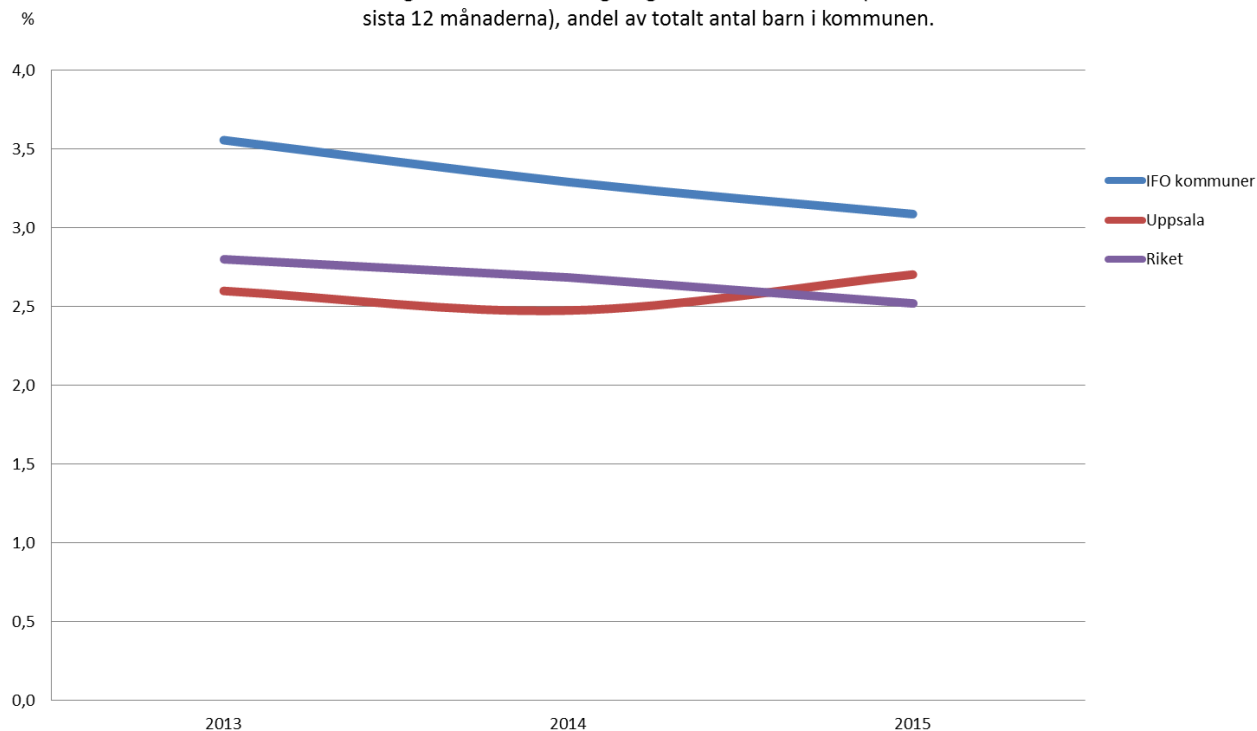
Antal med mycket långvarigt ekonomiskt bistånd per 1000 invånare 2015



I Uppsala är det färre andelen av barnen som bor i familjer med ekonomiskt bistånd jämfört med andra jämförbara kommuner.

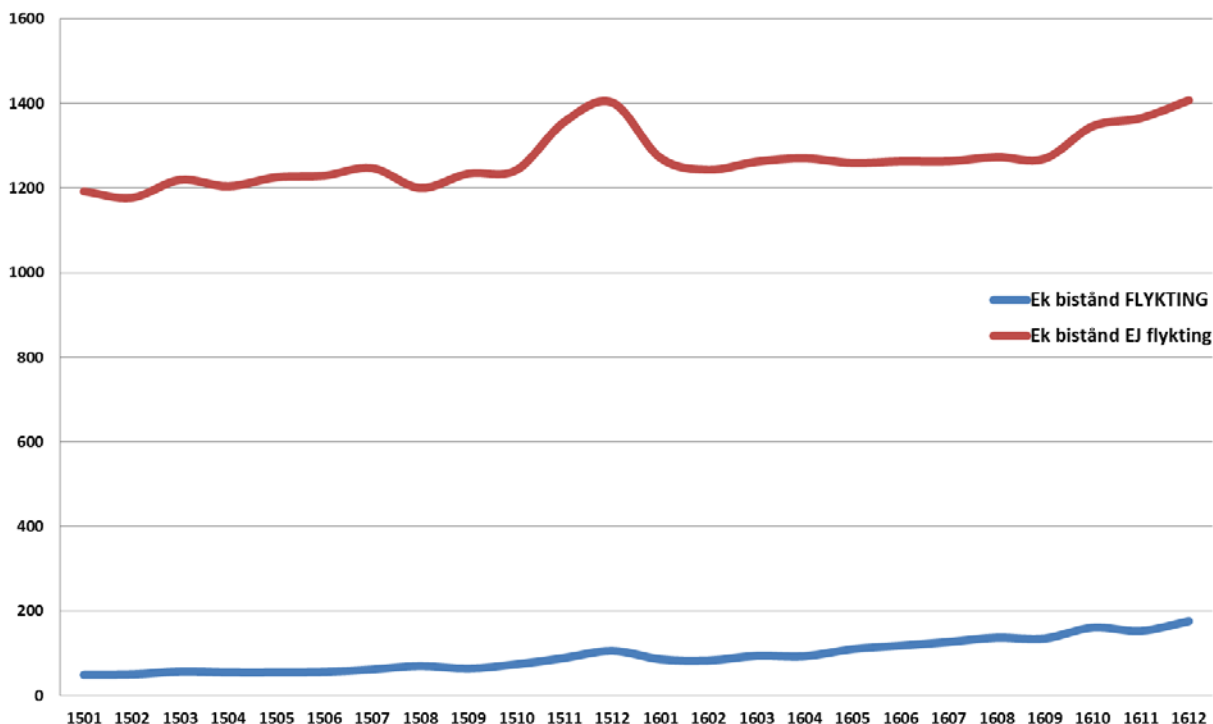
Barn i familjer med långvarigt ekonomiskt bistånd över tid

Barn som ingår i hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd (minst 10 av de sista 12 månaderna), andel av totalt antal barn i kommunen.



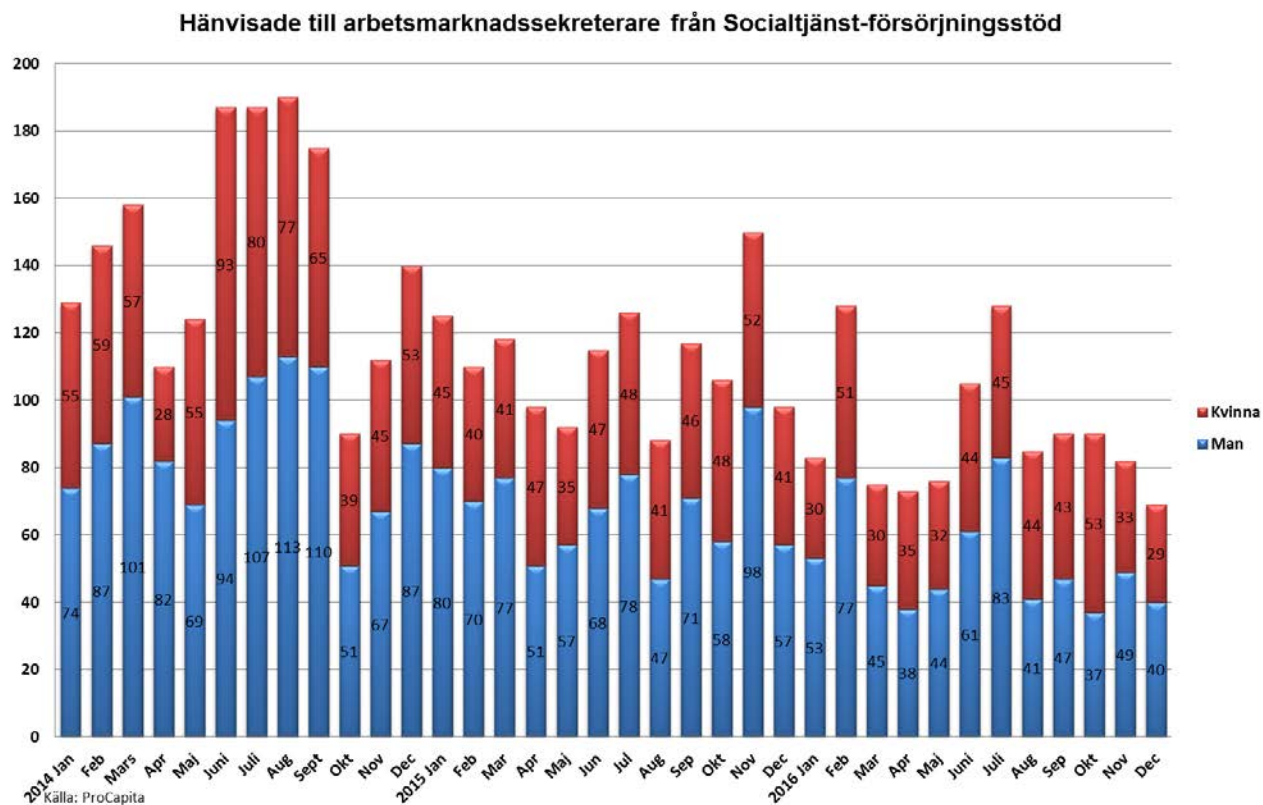
Nedanstående diagram visar att antalet hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd flykting har ökat med över 125 hushåll på två år i december 2016. Nästan 100 hushåll har haft ekonomiskt bistånd hela året. Ökningen av antal hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd ej flykting har ökat med nästan 200 hushåll under de senaste två åren. Många av dessa lider av ohälsa men saknar rätt till sjukpenning.

**Antal hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd,
10 av de sista 12 månader, fördelat på flykting och ej flykting**



Arbetsmarknadsåtgärder

Många som söker ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet saknar eller har en sporadisk förankring på arbetsmarknaden. Dessa personer ska hänvisas till arbetsmarknadssekreterare för att effektivt lotsas in på arbetsmarknaden. Avdelningen försörjningsstöd och nyanlända är väl medvetna om att fler män än kvinnor hänvisas till arbetsmarknadssekreterare och arbetar på fler sätt med att motverka undermedvetna könsbaserade bedömningar. Arbetsmetoder finns och även utbildning kring dessa. Mycket arbete görs genom att ha könsneutrala ärendegenomgångar, detta för att undvika att fatta beslut baserat på kön istället för individuella behov. Totalt för perioden januari-december är det endast 43 procent kvinnor som har hänvisats till arbetsmarknadssekreterare. Sedan augusti 2016 är det dock 49 procent kvinnor som har hänvisats till arbetsmarknadssekreterare. Förutom avdelningen arbete så är en möjlig förklaring ett minskande antal män som söker ekonomiskt bistånd då det snarare är färre antal män som hänvisas till arbetsmarknadsverksamheten än att antalet hänvisade kvinnor har ökat.



Under 2015 hänvisades i genomsnitt 111 personer till arbetsmarknadssekreterare medan under 2016 hänvisades i genomsnitt 90.